

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. V. Decretum Tridentini non irritat sponsalia, inita inter raptorem & raptam, durante adhuc raptu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

ribus responſionem ad hanc interrogationem.

123. *An ſufficiat intentio merè interna?*
 Interit, quia hic ſit rursùm mentio de intentione contrahendi, quæro: utrùm ſufficiat intentio merè interna; an verò necesseſum ſit, ut exterius illa intentio ſignificetur? Equidem qui docent, non ſufficere intentionem contrahendi merè internam, ad inducendum impedimentum criminis, facile concedent, etiam non ſufficere eam, ad inducendum impedimentum raptus; quæ enim ratio diſparitatis?

Ego autem, quia Sect. præced. Conclus. 5. docui, ſufficere intentionem internam in impedimento criminis, conſequenter aſſero, & eam hic ſufficere. Puto autem, quod forum externum illam præſumeret, quodcumque conſtaret, raptorem raptæ Matrimonium obtuliſſe.

Reſtat una difficultas: an ſicut prædictum Tridentini Decretum irritat Matrimonium inter raptorem & raptam, quamdiu in ejus poteſtate manſerit, ita quoque irritet ſponſalia, tunc inita? Reſponſio erit.

CONCLUSIO V.

Decretum Tridentini non irritat ſponſalia, inita inter raptorem & raptam, durante adhuc raptu.

124. *An raptus dirimat ſponſalia? Navar. cum alijs affirmat.*
 Oſſum hujus Conclusionis docet Navarrus lib. 4. Conſil. in 1. edit. tit. de Conſanguin. conſil. 3. n. 6. & ſequentibus, in poſteriori lib. 5. tit. de Rapt. conſil. ult. quem ſequuntur Manuel to. 1. Sum. 1. edit. c. 231. n. 3. Vega 2. tom. Sum. c. 34. cal. 157. notab. 3. & Sanchez lib. 7. diſp. 13. n. 17.

125. *An bene.*
 Pro hac ſententia (quod ſcilicet etiam ſponſalia ſint nulla) facere videtur primò: caſus in 1. Oratio, 16. ff. de Sponſal. quatenus probat, prohibito Matrimonio, etiam prohiberi ſponſalia. Hæc ſunt verba d. leg. *Oratio Imperatorum Antonini & Commodi, qua quaſdam nuptias in perſonam Senatorum inhibuit, de ſponſalibus nihil locuta eſt. Rectè tamen dicitur, etiam ſponſalia in his caſibus ipſo jure nullius eſſe momenti, ut ſuppleatur, quod orationi deeſt.*

Hæc lex (juxtà Navar. ſup. n. 2.) quatenus probat, Matrimonio prohibito, prohiberi ſponſalia, & prohibito uno, prohiberi præambulum ad illud, non habet locum, niſi quando eadem ratio militat in Matrimonio & ſponſalibus, & in prohibito, & præambulo ejus.

Præterea (teſte Navar. ibidem) prædicta lex non habet locum, niſi quando Matrimonium perpetuò prohibetur, ſive quando impedimentum eſt perpetuum, & non quando impeditur ad tempus, ſive quando impedimentum eſt temporale.

Ex quo ſequitur (ut bene advertit Navar. ſup. n. 3.) quòd per d. 1. Oratio, non poteſt concludi, ſponſalia, de quibus quaeritur, eſſe nulla. Quippè Concil. permittit contractionem Matrimonij, poſteaquam rapta exierit domo

Boſco de Matrim. Pars II.

raptoris, & fuerit aſſecuta plenam libertatem contrahendi, vel renuendi, & ita inducit impedimentum temporale & non perpetuum.

Quà eadem ratione defenditur, quòd Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reſor. Matr. c. 1. annullans Matrimonium contractum in abſentia Parochi, non annullat ſponſalia; quia Matrimonium non prohibetur perpetuò inter aliquos, eò quòd prohibeatur fieri in abſentia Parochi, cum fieri poſſit in ejus præſentia. Ita præſatus Auctor.

126. *Navar. ex ea probat ſuam ſententiam.*
 Qui tamen ex ea lege probat ſuam ſententiam n. 4. dicens: Ratio limitandi (jus antiquum) videtur fuiſſe, quòd conſenſus raptæ, præſtitus in domo raptoris, vel extrà eam, donec aſſequatur plenam libertatem, non eſt ſatis liber ad contrahendum Matrimonium, quòd plenam libertatem requirit, quæ ratio ita militat in ſponſalibus, ac in Matrimonia: quia ſponſalia etiam requirunt plenam libertatem, ſecundùm Omnes.

Ex hoc ſequitur, quòd licet 1. Oratio, quatenus habet, Matrimonio prohibito propter impedimentum perpetuum, videri ſponſalia prohibita, non concludat, ut dictum eſt, per prohibitionem Concilij temporariam videri prohibita ſponſalia: tamen quatenus probat, prohibito uno, videri prohibitum præambulum, in quo eſt eadem ratio, concludit, prohibito Matrimonio inter raptorem & raptam, donec rapta fuerit in domo raptoris, & donec aſſequatur plenam libertatem, cenſeri prohibita ſponſalia, donec maneret intrà domum, vel extrà, & non aſſequatur plenam libertatem; quia ut dictum eſt, defectus liberi conſenſus ita impedit ſponſalia ac Matrimonium. Hæc ille.

Prorsùs dictum eſt; ſed non eſt probatum. Et quoniam ego Diſp. præced. Sect. 7. Conclus. 11. ſuſtinui cum alijs multis Auctoribus, ſponſalia gravi metu extorta, non eſſe nulla ipſo jure, quamvis Matrimonium nullum ſit; & per conſequens, ſponſalia ad ſui valorem non requirere omnem eam libertatem, quam requirit Matrimonium; hinc conſequenter doceo, non valere hic argumentum à Matrimonio ad ſponſalia, eò quòd non ſit eadem ratio. Videantur dicta loco citato.

Mecum autem ſentit Perez hic diſp. 38. ſect. 4. n. 8. Moveor (inquit ille) quia lex Trident. irritans Matrimonium ratione raptus, cum ſit poenalis, & jus commune corrigens, de ſolo Matrimonio intelligenda eſt, nec debet extendi ad ſponſalia; Reg. *Qua a jure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentia ſunt trahenda*, 28. De Reg. juris in 6. ſed tamquam caſus omiſſus relinquendus eſt diſpoſitioni juris communis; præſertim ubi non militat eadem prorsùs ratio prohibendi: nam Matrimonij contractus, cum ſit perpetuus ac indiſſolubilis, in favorem ejus plenæ libertatis ſtatutum eſt illud Tridentini Decretum: at ſponſalitus contractus multis de cauſis diſſolvi poteſt, & ideò ſufficit illi plena libertas ex parte contrahentium. Quare id firmatur eisdem

T 1

126. Navar. ex ea probat ſuam ſententiam.

127. *Oppoſitam ſententiam docet Anſ. Hor.*

128. *Probatuſ à Pereo ex Reg. 28. juris in 6.*

eisdem ferè rationibus, quibus ostendimus in Trident. sess. 24. c. 1. dum irritatur Matrimonium clandestinum, non irritari, sed adhuc valere sponsalia clandestina.

128. Firmo hoc idem: nam poena apposta contrahentibus Matrimonium, non afficit contrahentes sola sponsalia. Patet manifesto exemplo Clement. 1. de Consanguin. ubi excommunicantur ducentes consanguineam, & tamen ea censura non ligat sola sponsalia contrahentes; quia in odiosis nomine Matrimonij non veniunt sponsalia. Igitur idem dicendum est ad præsentem difficultatem. Hucusque Perezius.

Expenditur probatio.

Canisius.

Expendamus singula, & videamus, quid Adversarij ad ea respondeant, aut respondere possent. Canisius ad D. Reg. *Quæ a jure &c.* sic ait: Ea exorbitare dicuntur, quæ ab orbita, id est, à via communi desectunt; qualia sunt, dispensationes, privilegia, statuta juri communi contraria, quæ in consequentiam, hoc est, ad alias personas, sive casus, non sunt producenda, sed suis terminis constringenda. Cum enim jus commune favorabile sit, utpotè ab omnibus ob publicam utilitatem receptum; certè quæ juri communi refragantur, tamquam odiosa restringenda sunt, & quantum fieri potest interpretatione revocanda ad commune. Sic ille. Cum ergò de jure communi cap. fin. de Rapt. sponsalia imò & Matrimonium valeant inter raptorem & raptam, si rapta consentiat, quæ antea dissentiebat; Trident. quod est contrarium d. cap. & expressè solum Matrimonium irritat, non est producendum ad sponsalia.

129. *Quæ ad eam respondent Navar.*

Respondet Navar. sup. n. 6. Ius limitans aliquid, extenditur ex similitudine rationis ad casum similem, ut efficaciter & singulariter probatur per cap. *Cum dilecta*, de Confir. util. vel inutil. Et in proposito nostro non solum invenitur ratio similis, sed etiam eadem, ut sup. probatum est; & ex identitate rationis, non solum jura exorbitantia, & limitatoria, sed etiam poenalia extenduntur juxta Glossam singularem cap. 1. verb. *Italia*, de Temp. ordinat. in 6. Ita Navar.

Verba Glossæ, quam citat.

Subdo verba Glossæ: *Quid è converso si Episcopus ultramontanus ordinet Italicum? Non videtur hæc Decretalis locum habere; quia poenalis est & sic restringenda: & sic proprium non excedit casum, sup. eod. lib. de Elect. Statutum. De Penit. dist. 1. Poenæ. In contrarium videtur, cum per omnia sit eadem ratio: utrobique ergò idem jus: nec videtur ista ampliatio vel extensio secundum ea, quæ vides sup. eod. de Elect. Si postquam; ubi constitutio illa: Cupientes, licet poenalis, locum habere declaratur in provisionibus & appellationibus & confirmationibus, de quibus ibi cautum non erat. Ad hoc ff. de Verb. oblig. A Titio. Vbi enim est eadem ratio, & poenitè omnimoda similitudo, non proprie dicimus extendere, ff. ad Leg. Juliam de Adult. l. Si postulaverit; tunc enim poena dicuntur extendi, quando ad casum non omnino similem extenduntur, & sic intelli-*

guntur contraria.

Subsumo ego: sed casus noster non est omnino similis; ergò malè Decret. Trid. ad eum extenditur. Dicit Navar. se probasse, non solum similem, sed eandem omnino rationem in eo inveniri; dicit quidem: ast nunquid verè? Aliam probationem non reperio, quàm, sponsalia etiam plenam requirunt libertatem secundum Omnes.

Respondeo: ut sint ipso jure valida, nego: ut non sint dissolubilia; concedo. At verò Matrimonium requirit, secundum Omnes, plenam libertatem, ut ipso jure sit validum. Et quid mirum, cum Matrimonium semel validum, non sit dissolubile; sponsalia autem valida, ex variis causis dissolubilia? ut bene advertit Perez sup. Ergò perperam ait Navar. in nostro casu non solum similem, sed etiam eandem omnino rationem inveniri.

Et verò Sanchez eadem omnino probatione utitur, dicens: Tridentinum irritavit pro eo tempore Matrimonium, consulens plenè libertati, ad id requisitæ, quæ non omnino plena est, dum rapta manet in raptoris potestate. Quæ ratio in sponsalibus militat, ad quæ jura quoque plenam libertatem postulant. Hæc ille.

Sed audiamus eum loquentem lib. 4. disp. 19. ubi quærit: an sponsalia, metu gravi inita, sint ipso jure irrita, sicut Matrimonium. Et ratio (inquit) dubitandi ea est potissima; quia textus irritantes expressè loquuntur de Matrimonio; & quàmvis sponsalia sint præparatoria ad Matrimonium, & ob id videatur posse dici, dispositum in Matrimonio censerè dispositum in sponsalibus, l. *Oratio*, ff. de sponsal. Verùm id verum non habet, eò quòd est distincta ratio in his, idè enim Matrimonium metu ininitum irritavit Ecclesia; quia si semel est validum, ampliùs rescindi non potest; sed sponsalia semel valida possunt dissolvi, & de facto multis ex causis dissolvuntur: ergò non in hoc sequentur naturam Matrimonij, ut eo ob metum irrita, censeantur etiam sponsalia ob metum irrita. Maxime, quia per hoc induceretur multorum jurium correctio, disponentium, contractus metu initos irritandos esse, non irritos ipso jure.

Secundò: quia hæc ratione, quamvis Trid. irritavit Matrimonia clandestina, non censetur subinde irritasse sponsalia clandestina; est enim diversa ratio. Cum ergò nullus detur textus irritans sponsalia clandestina, dicendum est, ea valida esse ipso jure. Sic ille.

Ecce duo potissima argumenta; quibus videtur probari, sponsalia metu gravi inita non esse ipso jure irrita. Et quàmvis Sanchez oppositum doceat, non tamen ex eo, quòd sit eadem ratio in Matrimonio & sponsalibus; nam ad dd. duo argumenta n. 7. sic respondet: Non censentur irrita sponsalia metu coacta, ex eo quòd irritatur Matrimonium, ut probant duo priora argumenta. Hæc ille. Ergò satis apertè admittit, non esse eandem rationem Matrimonij, & sponsalium in hoc casu.

130. *De auctoritate ad oppositum.*

Non est hæc eadem omnino ratio in Matr. & sponsalibus.

131. *Sanchez his eod. arg. n. citur, quo Navar.*

Duplex ratio dubitandi, an sponsalia coacta sint irrita. Prima.

132. *Secundò.*

illatio Au-
doris.

Infero ego; ergo neque in nostro casu: Nam in utroque casu irritatur Matrimonium propter defectum plenæ libertatis. Cur ergo magis in uno casu sit eadem ratio Matrimonij, & sponsalium, quam in alio? Fateor me id nescire, & cupio doceri ab alijs.

133.
Expensur
exemplum,
sup. ex Pe-
rezio addu-
ctum.

Quantum ad exemplum, quod Perezio sup. adfert in confirmationem suæ & nostræ sententiæ, non est id adeo manifestum, ut ipse forte putavit. Patet ex Glossa ibi, verb. *Contrahere*, ubi sic interrogat: *Quid si non contraxit Matrimonium, sed sponsalia tantum?* Arg. quod ligetur ff. de Sponsal. Oratio, ubi prohibitio nuptiarum includit sponsalia. Ad idem de *Eo qui duxit in Matr. cap.* Cum haberet, ubi equiparantur sponsalia & Matrimonium.

Non puto ligari, cum constitutio sit pœnalis, & verba hoc non importent: quod verum puto, nisi consummaverit per copulam carnalem: quia tunc ligatur, quasi tunc contraxisse videatur de Sponsal. Veniens, & c. Is qui.

Contrarium non obstat; quia licet fatear, quod ubi prohibetur Matrimonium, prohibeantur sponsalia, non sequitur, quod contrahenti sponsalia sit eadem pœna, quæ contrahenti Matrimonium: bene facit de Elect. Perpetuò, lib. 6. In decretali: Cum haberet, sponsalia cum adulterio inducunt impedimentum Matrimonij, sicut inducunt publicam honestatem, de Sponsal. c. un. in 6. Hactenus Glossa.

134.
Non est om-
nino cer-
tum.

Ergo exemplum istud Clement. non est adeo manifestum, quin patiat contradictionem. Sed quid mirum? cum nihil ferè hodie sit in rebus moralibus tam clarum & manifestum, cui ab aliquibus non contradicatur. Saltem D. Glossa approbat nostrum exemplum.

Disparitas
hic inter
impedimen-
tum crimi-
nis & rap-
tus.

Et quod adducitur in contrarium de impedimento criminis, quod æquè incurritur per sponsalia, ac per Matrimonium, nullam habet difficultatem, nam jura expressè loquuntur tant de Matrimonio, quàm de sponsalibus. At verò Trident. nullatenus meminit sponsalium, sed solius Matrimonij inter raptorem & raptam: nec aliud jus pœsterius reperitur, quod ipsum Decretum Trid. ad sponsalia extendat.

135.

Ergo nec nos extendamus propter solam paritatem rationis; quia reverà paritas non est; & quàmvis esset, haud equidem propterea (quidquid dicat Glossa sup. cap. 1. de Temp. Ordin. in 6.) deberet extendi, nisi absurdum foret & irrationabile, unum prohibere propter illam rationem, & non aliud.

An sit irra-
tionabile ir-
ritare Matr.
in hoc casu
& non spon-
salia.

Atqui, subsumit quispiam, irrationabile est, prohibere Matrimonium inter raptorem & raptam, ob defectum plenæ libertatis, & non prohibere sponsalia; ergo &c. Probatur Subsumptum: quia ratione sponsalium teneretur postea raptam Matrimonium contrahere; ergo Ecclesia, solum irritando Matrimonium, parum providisset libertati ejus. Ac proinde, nisi d. Decretum extendatur ad sponsalia, sequitur contrarium intentioni Legislatoris, aut saltem non habetur ejus intentum. Iam autem dicit Reg. ultima de Reg. juris in 6. *Certum est quod is committit in legem, qui legis verba complectens contra-*

Bosco de Matrim. Pars II.

legis nititur voluntatem.

Ubi Canisius: Addendum, inquit, hic est ex Constitutione Imp. Theodosij & Valentini, quæ hæc eadem regula continetur: *Nec pœnas legibus insertas evitabit, qui se contra juris sententiam seva prærogativa verborum fraudulentè excusat*; l. *Non dubium*, Cod. de LL. Ut hinc intelligamus, non minus eum pœnâ legis dignum esse, qui, salvis verbis legis, sententiam ejus circumvenit.

Ratio ex eo pendet, quod respondit I. C. l. 17. ff. de LL. *Scire leges, non est verba earum tenere, sed vim ac potestatem*. Ita ut rectè post Accursium dixerit Bartol. ad l. *Contra*, 29. ff. cod. Quod quis possit offendere verba legis, dummodò mentem legis non offendant; ubi scilicet mens legis certa est, per l. *Adigere*, 6. §. *Quamvis*, ff. de jure Patronatûs. At in obscuro magis adhærendum est verbis legis, arg. l. 69. ff. de Legat. 3. *Non aliter à significatione verborum recedi oportet, quàm cum manifestum est, aliud sensisse testatorem*. Huculque Canisius.

Nunquid contra nos? Non puto. Nam subsumo ego: atqui obscurum est, an Trid. in præfato Decreto, per Matrimonium intellexerit etiam sponsalia: sive mens legis obscura est & incerta, ut patet ex dictis; ergo adhærendum est verbis legis.

Fateor absurdum esse & irrationabile, ut Matrimonium prohibeatur, & irritetur inter raptorem & raptam, durante raptu; secus autem sponsalia, si per ea intelligas promissionem futuri Matrimonij tempore raptus; cum enim illud Matrimonium sit illicitum, utpotè invalidum, promissio illa procul dubio non valet; quoniam promissio rei illicitæ, quæ nullatenus potest obligare, ut patet. Sed hoc non dicit nostra Conclusio.

Quid ergo? Sponsalia esse valida, si referantur ad tempus habile, id est, ad illud tempus, quo raptam erit extrâ potestatem raptoris, pro quo tempore Matrimonium est validum & licitum. Neque inde præjudicatur libertati Matrimonij, sicut non præjudicatur ei per sponsalia metu gravi extorta, quæ, cessante metu, possunt dissolvi ad libitum metum passi. Et sic in casu præfati, raptu cessante, possent sponsalia pro libitu raptæ dissolvi, propter injuriam prius illatam.

Quid ergo, inquis ad Declarationem Cardinalium, quam refert Molina tom. 4. disp. 105. n. 22. in fine? Eâ de re (inquit hic Auctor) interrogata Congregatio Romæ deputatorum ad respondendum dubijs, circa definitiones Concilij Trid. obortis, num valida essent sponsalia eo tempore celebrata, invalida ea esse respondit. Sic ille.

Sed nunquid constat hanc Declarationem esse authenticam? Ubi subscriptio Card. Præfati, & Secretarij Congregationis? Nusquam eam reperio. Sed neque habetur inter Declarationes, ex ultima recognitione Joannis Galle-mart impressas cum ipso Concilio Antuerpiæ apud Joan. Meursium a. 1644. Ast aliam ibi reperio, quæ dicit: *Raptores ob aliam causam,*

T t 2

quam

136.
Explicatur
ultima Reg.
juris in 6.
ex Canisio.137.
An explicatio
nobis
contrario-
tur.138.
Sponsalia
intra tempo-
re raptus
possunt dis-
solvî raptus
cessante.139.
Declara-
tio Card. pro
invaliditate
sponsalium,
ex Molina.Non constat
esse authent-
icam.

quam ut in uxores ducant, non comprehendi à Con-
 cilio propter identitatem vel majoritatem rationis :
 nec constitutio pœnalis extenditur tali casu. Si tali
 casu non extenditur propter identitatem rationis:
 quare hoc casu deberet extendi ?

140. Atque ut d. Declaratio apud Molinam foret

authentica, intelligerem eam de sponsalibus, seu
 promissione Matrimonij contrahendi tempore *Quomodo
 ea possit in-
 telligi.*
 raptus, quæ procul dubio invalida est, ut ante
 dixi. Igitur propter eam non est recedendum à
 Conclusionem, quæ finem imponet huic Sectio-
 ni. Sequitur autem.

SECTIO X.

DE

IMPEDIMENTO IMPOTENTIÆ.

1. *Cognitio hu-
 jus impedi-
 menti est
 summe ne-
 cessaria.*

Disputatio de hoc impedi-
 mento apprimè necessaria
 est, quòd frequenter in
 tribunalibus Ecclesiasticis
 accidat, & in Confessio-
 nibus occurrat : facillimum-
 que sit circà illud aberrare ;
 tum ob nimiam ejus

Sanchez. difficultatem ; tum etiam, quia satis obscurè dis-
 putatum invenitur. Et idè quâ claritate potero,
 illud enodabo. Ita Sanchez lib. 7. disp. 92. n.
 1. Et nos cum illo ; salvâ tamen semper hone-
 state, id est, ommissis illis, quæ vix honestè dici
 possunt, & non sunt omninò necessaria ad fe-
 rendum rectum judicium, sive in foro externo,
 sive in sede confessionali.

Ac principio quidem, priusquam accingimur
 ad examinandas particulares difficultates, occur-
 rit quæstio generalis : Quid in hac re sit impo-
 tentia ? Respondetur.

CONCLUSIO I.

Impotentia hïc, est inhabilitas per-
 ficiendi viâ ordinariâ copulam
 carnalem, aptam ad humanam
 generationem.

2. *Quid sit
 hïc poten-
 tia.*

EX hac Conclusionem festinè cognoscitur,
 quid in hac re sit potentia, scilicet habitas
 perficiendi viâ ordinariâ copulam carnalem, ap-
 tam ad humanam generationem. Equidem non
 esse necessarium, ut copula aut generatio sequa-
 tur, nemo dubitat, qui novit essentiam Matrimo-
 nij, novit, inquam, dari Matrimonium ra-
 tum non consummatum ; probeque scit quam-
 plurima esse Matrimonia consummata, quæ ca-
 rent prole, defectu foecunditatis seu propter ster-
 ilitatem.

Quòd autem dicta habitas requiratur, pro-
 batur ex definitionem Matrimonij, à nobis propo-
 sita Disp. præced. Sect. 3. Conclus. 1. sequen-
 tis tenoris : *Contractus Matrimonij est consensus
 reciprocos maris & femina, signo externo expressus,
 quo jus perpetuum tradunt in mutua corpora ad u-
 sum conjugalem.* Porò usus conjugalis non est
 solus coitus sive penetratio vasis muliebris, aut

sola seminatio extrâ vas ; sed penetratio cum
 effusione veri seminis intrâ vas ordinarium.
 Nam aliàs non est nata (per se loquendo) sequi
 generatio prolis.

Rogat aliquis : qui sint isti, qui non possint
 seminare intrâ vas ? In primis, qui nullum ve-
 rum semen habent, quales sunt, communi judi-
 cio Doctorum, Eunuchi, qui carent utroque te-
 ste. Præterè ; qui licet habeant verum semen,
 & possint seminare, tamen vel non possunt vas
 penetrare naturali virtute, aut si possint, semen
 ob nimium calorem statim ejaculatur ante vasis
 penetrationem.

Contrâ : non requiritur penetratio vasis ad
 consummationem Matrimonij, sed sufficit com-
 mixtio sanguinis seu receptio seminis, sive ope
 dæmonis, sive per attractionem matricis, aut aliâ
 viâ, ut docuimus cum Sanchio & alijs, contrâ
 Pontium, Disp. præced. Sect. 3. Conclus. 10.
 item præsentem Disp. Sect. 6. Conclus. 1. Ergò
 omnis vir, qui potest seminare, aut saltem habet
 verum semen, debet hïc dici potens, & similiter
 omnis foemina, quæ aliquâ viâ potest semen vi-
 rile recipere. Siquidem potentia hïc non videtur
 esse aliud quàm habitas consummandi Matrimo-
 nium.

Respondetur ; potentiam hïc esse habitatem
 consummandi Matrimonium de per se, seu viâ
 ordinariâ, id est, medio à natura communiter
 instituto, quod est penetratio vasis cum effusio-
 ne seminis intrâ illud.

Et quidem quod attinet opem dæmonis, qui
 semen decisum à viro potest transferre in uterum
 foeminae, certum est apud Omnes, id non suffi-
 cere ad validandum Matrimonium, quod aliàs fo-
 ret invalidum defectu potentia; sicut non sufficit,
 ut infrâ latius dicitur, quòd ope dæmonis ma-
 leficium tolli possit, quo aliquis impeditur à
 copula.

Quantum ad attractionem matricis, aut ali-
 quam artem, quâ posset semen recipi sine pene-
 tratione ; nec istud satis esse, putat Sanchez lib.
 7. disp. 99. n. 37. ubi in fine sic lego : Quid si
 reverâ foemina ita arcta sit, aut vir ita debilis
 aut calidus, ut non possit cum foemina hac coi-
 re, ut semen intrâ vas emittat ; sed foras fun-
 dat (in quo casu, quando hoc judicatur
 perpetuum, & immedicabile impedimentum,
 diximus

3. *Qui ne-
 queam se-
 minare in-
 trà vas.*

4. *An habitas
 consum-
 mandi
 Matr. sit hïc
 potentia.*

5. *Non sufficit
 quòd semen
 transferri
 possit per dæ-
 monem.*

6. *An sufficit
 quòd per at-
 tractionem
 matricis, aut
 aliquam
 artem reci-
 piatur.*